

Svenska samfundet för musikforskning

Musikforskning idag 2019

Göteborgs universitet, 12–14 juni 2019

Program och abstrakt

Innehåll

Program:	Onsdag 12 juni	1
	Torsdag 13 juni	2
	Fredag 14 juni	4
Abstrakt		5
Albinsson, Staffan	New Bums on Opera Seats: The Transition from Feudalism to Liberal Society Mirrored in European Opera Houses 1750–1824	6
Alkenäs, Dan	<i>Varp och inslag</i> – En kollaps (synergi) mellan musikskapande och musikupplevelse	7
Arvidson, Mats	Bremort: En ljudberättelse i ord, bild, ljud och ton i samspel	8
Arvidsson, Alf	Introduktionen av Spirituals och Gospel i Sverige: Exotism, ekumenik, modernism, kulturkritik?	9
Barth, Verena	Representationer av manlighet i trumpetfältet	10
Berry, Peter	Har Tobias Norlind betytt något för hur vi uppfattar vårt arv av spelmanslåtar?	11
Bygdéus, Pia & Karin Strinnholm Lagergren	Legitimitet och närvaro i klostersonången	12
Clemente, Ana, Guido C. Corradi, Manel Vila-Vidal, Marcus T. Pearce & Marcos Nadal	Musical and Visual Aesthetic Sensitivity	13
Eulau, Louise	Fonogrammet och grammfonens betydelse för Ingmar Bergmans produktion och konstnärskap	14
Florén, Thomas, Daniel Fredriksson, Jan Olof Gullö & Marika Nordström	Är det du som kör ljudet? En genusstudie om musikbranschens mest mansdominerande yrke, livljudtekniker	15
Fröst, Johan	Play in to your Eye: Intermedialt narrativ mellan klassisk konstmusik och rörlig bild	16
von Goldbeck, Melanie	The Interplay of Space and Performance at Musical Gatherings in Nineteenth-Century London	17
Gullö, Jan-Olof	En metod för musikproduktion där gammal och ny teknik möts och konventioner utmanas	18

Gullö, Jan-Olof & David Thyrén	19
Hur kan kärlek till musik, entreprenörskap, samarbetsförmåga och inre motivation förklara det svenska musikundret?	
Hedell, Kia	20
Sven E. Svensson som musikforskare. En presentation av Sven E. Svenssons arkiv i Uppsala universitetsbibliotek och vad det berättar om tonsättaren Gustaf Fredrici	
Hellqvist, Karin	21
Reversed Output: Investigating and Activating my Sonic Palette in Composer-Performer Collaborations	
Huebscher, Netta	22
“Dra na gambält över de”: Modality in Swedish folk music	
Huovinen, Erkki	23
Att spela nutida konstmusik med barn: Duo Gelland	
Johansson, Karin, Henrik Frisk, Tobias Lund, Eva Saether, Mattias Lundberg, Anders Hultqvist & Monica Lindgren	24
Interaktion och samverkan över disciplinränsor inom musikforskning idag	
Johansson, Linus	25
Winds of Confusion and Lands of Change: The Cold War on MTV	
Jullander, Sverker	26
”Jag ville ha <i>färgen</i> av en koral, men ändå inte <i>en</i> koral”. Om Felix Mendelssohn som koralkompositör	
van Kan, Mischa	27
Packaging Music: The Record as an Artefact Seen Through Jazz Record Covers	
Larsson, Christer	28
Musikundervisning på vetenskaplig grund?	
Lebedinski, Ester	29
Thomas Tudways <i>History of Music</i> : Musiksamlade och musikhistoriografi sjuttonhundratalets England	
Leijonhufvud, Susanna	30
Researching Music Streaming by Using Liquid Sources	
Leijonhufvud, Susanna & Anna-Karin Gullberg	31
Researching Transformative Technology and its Affordance for Students within Higher Music Education	
Lundberg, Mattias, Fanny Stenback & Juliane Peetz-Ullman	32
SweliMuS (Swedish Liturgical Music Sources c.1520-c.1820): Ny förståelse av den svenska reformationens musikutveckling	
Mars, Annette & Camilla Jonasson	33
Ungas rätt att uttrycka sig musikaliskt i en digitaliserad framtid	
Nilsson, Per Anders	34
Mediating Musical Identity: Designing and playing walking bass on electronic instruments	
Palkisto, Janne	35
Klarinettisten-kompositören Bernhard Crusell år 1798 i ljuset av nya källor	

Pejler, Andreas	36
The Social and Musical Effects of Co-Writing – An Artistic Research Project	
Pontara, Tobias, Åsa Bergman, Thomas Bossius & Johanna Ethnersson Pontara	37
Klassisk musik för en medialiserad värld – Presentation av ett nystartat forskningsprojekt	
Reese Willén, Anne	38
Canon and Concert Life	
Rhedin, Marita	39
Barbro Hörberg, Barbara och Sommarö: Om sångpoesi och influens från fransk chanson	
Roos, Fredrica	40
Att komponera en värld: Orkestrering och musikalisk fiktion i Mahlers symfonier	
Rossil, Helen	41
Koral eller salme i folkelig sangpraxis? En begrepsudredning i svensk-dansk belysning	
Rudén, Jan Olof	42
Musiken i Uppsala under stormaktstiden sedd genom Tobias Norlinds och Carl-Allan Mobergs glasögon	
Skovdahl Åsenblad, Ingrid	43
Griegjubiléet 1943 – Ett avgörande slag mellan radikal kulturnationalism och patriotism om framtidens musikliv	
Sohlgren, Emma	44
Change, value and style in the London pasticcio 1770-1785	
van Tour, Peter	45
The Italian Counterpoint Notebooks by Johann Gottlieb Naumann and Ludwig Pitscher from 1761–62	
Tägil, Ingela	46
Ehrenreichsamlingen: Genusstudier av operaföreställningar i New York 1960–2010	
Vogel, Benjamin	47
Hornbostel-Sachs Classification of Musical Instruments upgraded	

Program

Onsdag 12 juni

12:00–13:00	Registrering Vera Sandbergs allé 8, huvudingången (samma adress och plats som till Institutionen för Kulturvetenskaper, Göteborgs universitet).
13:00–13:30	Konferensen öppnar Sal: Vasa B Tobias Pontara och Pia Bygdéus hälsar välkommen.
13:30–15:00	Tobias Norlind-föreläsning Sal: Vasa B, Chair: Pia Bygdéus Håkan Lundström. <i>Forskning i musik – de senaste 100 åren.</i>
15:00–15:30	Kaffe
15:30–17:00	Parallella sessioner
	Session 1a: Musikhistoria Sal: Vasa B, Chair: Boel Lindberg Mattias Lundberg m. fl. <i>SweLiMuS (Swedish Liturgical Music Sources c.1520–c.1820): ny förståelse av den svenska reformationens musikutveckling.</i> (30 min.) Sverker Jullander. <i>”Jag ville ha färgen av en koral, men ändå inte en koral”:</i> om Felix Mendelssohn som koralkompositör. (30 min.) Jan Olof Rudén. <i>Musiken i Uppsala under stormaktstiden sedd genom Tobias Norlinds och Carl-Allan Mobergs glasögon.</i> (30 min.)
	Session 1b: Sång Sal: Vasa 1, Chair: Annette Mars Marita Rhedin. <i>Barbro Hörberg, Barbara och Sommarö: om sångpoesi och influens från fransk chanson.</i> (30 min.) Pia Bygdéus och Karin Strinnholm Lagergren. <i>Legitimitet och närvaro i klostersong.</i> (50 min.)
	Session 1c: Musik och genus Sal: Vasa 2, Chair: Camilla Jonasson Verena Barth. <i>Representationer av manlighet i trumpetfältet.</i> (30 min.) Ingela Tägil. <i>Ehrenreichsamlingen: genusstudier av operaföreställningar i New York 1960–2010.</i> (30 min.) Thomas Florén och Daniel Fredriksson. <i>Är det du som kör ljudet? En genusstudie om musikbranschens mest mansdominerande yrke, livljudstekniker.</i> (30 min.)
18:00–	Guidad visning av Nordtyska barockorgeln i Örgryte nya kyrka tillsammans med Joel Speerstra. Valåsgatan 2. Konferenspub Restaurang Wijkanders. Vera Sandbergs allé 5B (mitt emot institutionen). wijkanders.se

Torsdag 13 juni

09:15–11.05	Parallella sessioner
	Session 2a: Artistic research in music I Sal: Vasa B, Chair: Peter Berry Andreas Pejler. <i>The social and musical effects of co-writing: an artistic research project.</i> (30 min.) Karin Hellqvist. <i>Reversed output: investigating and activating my sonic palette in composer-performer collaborations.</i> (30 min.) Johan Fröst. <i>Play into your eye: intermedialt narrativ mellan klassisk konstmusik och rörlig bild.</i> (50 min.)
	Session 2b: Music in the eighteenth century Sal: Vasa 1, Chair: Staffan Albinsson Emma Sohlgren. <i>Change, value and style in the London pasticcio 1770–85.</i> (15 min.) Ester Lebedinski. <i>Thomas Tudways History of Music: musiksamlade och musikhistoriografi i sjuttonhundratalets England.</i> (30 min.) Janne Palkisto. <i>Klarinettisten-kompositören Bernhard Crusell år 1798 i ljuset av nya källor.</i> (30 min.) Peter van Tour. <i>The Italian counterpoint notebooks by Johann Gottlieb Naumann and Ludwig Pitscher from 1761–62.</i> (30 min.)
11:05–11:30	Fika
11:30–13:00	Parallella sessioner
	Session 3a: Artistic research in music II Sal: Vasa B, Chair: Karin Strinnholm Lagergren Dan Alkenäs. <i>Varp och inslag: en kollaps (synergi) mellan musikskapande och musikupplevelse.</i> (30 min.) Per Anders Nilsson. <i>Mediating musical identity: designing and playing walking bass on electronic instruments.</i> (50 min.)
	Session 3b: Musical life in the eighteenth, nineteenth and twentieth centuries (11.30–13.15) Sal: Vasa 1, Chair: Emma Sohlgren Staffan Albinsson. <i>New bums on opera seats: the transition from feudalism to liberal society mirrored in European opera houses 1750–1824.</i> (30 min.) Melanie von Goldbeck. <i>The interplay of space and performance at musical gatherings in nineteenth-century London.</i> (30 min.) Anne Reese Willén. <i>Canon and concert life.</i> (30 min.) Ingrid Skovdahl Åsenblad. <i>Griegjubiléet 1943: ett avgörande slag mellan radikal kulturnationalism och patriotism om framtidens musikliv.</i> (15 min.)

	<p>Session 3c: Music and other media I. Sal: Vasa 2, Chair: Håkan Lundström</p> <p>Mischa van Kan. <i>Packaging music: the record as an artefact seen through jazz record covers.</i> (30 min.)</p> <p>Louise Eulau. <i>Fonogrammet och grammfonens betydelse för Ingmar Bergmans produktion och konstnärskap.</i> (30 min.)</p> <p>Tobias Pontara m. fl. <i>Klassisk musik för en medialiserad värld: presentation av ett nystartat forskningsprojekt.</i> (30 min.)</p>
13:00–14.30	Lunch
14:30–16:00	<p>Parallella sessioner</p> <p>Session 4a: Musik och unga Sal: Vasa B, Chair: Susanna Leijonhufvud</p> <p>Camilla Jonasson och Annette Mars. <i>Ungas rätt att uttrycka sig musikaliskt i en digitaliserad framtid.</i> (30 min.)</p> <p>Erkki Huovinen. <i>Att spela nutida konstmusik med barn: Duo Gelland.</i> (30 min.)</p> <p>Christer Larsson. <i>Musikundervisning på vetenskaplig grund?</i> (30 min.)</p> <p>Session 4b: Folkmusik Sal: Vasa 1, Chair: Eva Sæther</p> <p>Helen Rossil. <i>Koral eller salme i folkelig sangpraksis? En begrepsudredning i svensk-dansk belysning.</i> (30 min.)</p> <p>Netta Huebscher. <i>“Dra na gambält över de”: modality in Swedish folk music.</i> (30 min.)</p> <p>Peter Berry. <i>Har Tobias Norlind betytt något för hur vi uppfattar vårt arv av spelmanslåtar?</i> (30 min.)</p>
	<p>Session 4c: Music and other media II; Music production Sal: Vasa 2, Chair: Tobias Pontara</p> <p>Ana Clemente. <i>Musical and visual aesthetic sensitivity.</i> (30 min.)</p> <p>Mats Arvidson. <i>Bremort: en ljudberättelse i ord, bild, ljud och ton i samspel.</i> (30 min.)</p> <p>Jan-Olof Gullö och David Thyrén. <i>Hur kan kärlek till musik, entreprenörskap, samarbetsförmåga och inre motivation förklara det svenska musikundret?</i> (30 min.)</p>
16:00	Fika
17:00–18:00	Årsmöte för Svenska samfundet för musikkforskning Sal: Vasa B
19:00–	<p>Konferensmiddag</p> <p>Restaurang Ottomania, Aschebergsg. 23. www.ottomania.se</p>

Fredag 14 juni

09:15–11:00	Parallella sessioner
	<p>Session 5a: Musical instruments and other technology Sal: Vasa B, Chair: Karin Johansson</p> <p>Jan-Olof Gullö. <i>En metod för musikproduktion där gammal och ny teknik möts och konventioner utmanas</i> (50 min.)</p> <p>Benjamin Vogel. <i>Hornbostel-Sachs classification of musical instruments upgraded</i>. (5 min.)</p> <p>Susanna Leijonhufvud and Anna-Karin Gullberg. <i>Researching transformative technology and its affordance for students within higher music education</i>. (5 min.)</p> <p>Susanna Leijonhufvud. <i>Researching music streaming by using liquid sources</i>. (30 min.)</p>
	<p>Session 5b: Populärmusik Sal: Vasa 1, Chair: Monica Lindgren</p> <p>Alf Arvidsson. <i>Introduktionen av spirituals och gospel i Sverige: exotism, ekumenik, modernism, kulturkritik?</i> (30 min.)</p> <p>Linus Johansson. <i>Winds of confusion and lands of change: the Cold War on MTV</i>. (30 min.)</p>
	<p>Session 5c: Att uppfinna sin musikvärld Sal: Vasa 2, Chair: Tobias Lund</p> <p>Fredrica Roos. <i>Att komponera en värld: orkestrering och musikalisk fiktion i Mahlers symfonier</i>. (30 min.)</p> <p>Kia Hedell. <i>Sven E. Svensson som musikforskare: en presentation av Sven E. Svenssons arkiv i Uppsala universitetsbibliotek och vad det berättar om tonsättaren Gustaf Fredrici</i>. (30 min.)</p>
11:00–11:30	Fika
11:30–13:00	<p>Panelamtal, allmän diskussion och avslutning Sal: Vasa B, Chair: Pia Bygdéus</p> <p>Karin Johansson m. fl. <i>Interaktion och samverkan över disciplinränser inom musikforskning idag</i>. (Panelamtal, 40 min.)</p> <p><i>Musikforskning idag – imorgon</i>. Samtal och diskussion. Moderator: Boel Lindberg. (40 min.)</p> <p>Avslutning av konferensen. Tobias Pontara och Pia Bygdéus. (10 min.)</p>
14.00	<p>Disputation (ingår ej i konferensen, men konf.deltagarna är välkomna) Sal: Vasa B</p> <p>Olga Nikolaeva (Konst- och bildvetenskap, Göteborgs universitet): <i>Audiovisual constructions: material interrelations in live rock performances</i>. Opponent: Dr. Greer Crawley, Dept. of Drama, Theatre & Dance, Royal Holloway, Univ. of London.</p>

Abstrakt

New Bums on Opera Seats

The Transition from Feudalism to Liberal Society Mirrored in European Opera Houses 1750–1824

Staffan Albinsson

Department of Economy and Society
University of Gothenburg

Opera has gone from a cherished vehicle for royal and aristocratic socializing to a forum for cultural experiences open to everybody. At least for those of us who can afford a ticket. This paper presents findings regarding the transition of audience revenues from the renting out of boxes and seats for all performances during one season to the aristocracy to a much larger share of tickets sold for single performances to a more general audience. Although it was a long, drawn-out process, it seems that the French Revolution was a tipping point not only for the French opera houses, but for those in other European countries as well. Possible pull factors for the much increased bourgeoisie demand are discussed. They include the general economic growth, stable ticket prices, technological evolution, changes in repertoire, the social identification factor, conspicuous consumption, and the new “celebrity industry.”

This story is told based on primary data collected in the archives belonging to the *Opéra National de Paris*, *Kungliga Operan* in Stockholm, *Théâtre de la Monnaie* in Brussels, *Teatro Regio in Turin* and *Königlich Preußische Hofoper* in Berlin. Secondary sources are used to describe what occurred in opera venues in London. The paper includes information on how seats were sold, who rented boxes annually and box office revenues. The study ranges from 1750–1824.

Varp och inslag

En kollaps (synergi) mellan musikskapande och musikupplevelse

Dan Alkenäs

Institutionen för musik och bild, Linnéuniversitetet
Högskolan för Scen och Musik, Göteborgs universitet

Musikskapande och musiklyssning förekommer inom alla åldrar och kan vara lustfylld, stimulerande och ge konstnärlig musikalisk upplevelse. Idag förekommer ofta gränser mellan musikskapare och musiklyssnare. Upplevelser av musik kan se olika ut från musikskapares resp. musiklyssnares perspektiv. I mitt doktorandprojekt är målet att låta gränser mellan musikskapande och -upplevelse kollapsa, och skapa verk som endast kan fullbordas genom att samtliga närvarande gemensamt är aktiva i processer av skapande, lyssnande samt utövande.

I avhandlingen utformas ett ofullbordat musikaliskt ramverk där deltagare i sitt utövande görs delaktiga, och individuell kreativitet kan sammanstråla i en grupp kreativitet där alla inblandade är aktiva som medkompositörer och utövare. En metafor jag använder är att ramverket betraktas som *varp*, i vilken fria kreativa *inslag* kan läggas, och utifrån syntesen av *varp* och *inslag* bilda en *väv*, en synergi, av musikutövning.

Målet med avhandlingsarbetet är att utifrån inkluderande perspektiv skapa och utöva musik:

- att genom kollaborativt arbete skapa ett verk med syfte att gränser mellan publik och utövare elimineras och där aktörer i största mån tillsammans bidrar i skapandet;
- att undersöka konstnärliga upplevelser hos en "publik" bestående av icke-professionella utövare genom aktivt och kollaborativt musikutövande och genom att vara "medkompositörer";
- att undersöka skapandeprocesser i det kollaborativa arbetet.

Jag har hittills i arbetet studerat teoretiska perspektiv kring kreativa samarbeten, beslutsfattande inom kreativ kollaborativ verksamhet, samt musicking.

Vid konferensen presenteras forskningsmetoden som i dagsläget innefattar samarbete med barn i årskurs 4, där för deltagarna obekanta uttrycksmedel och -former utforskas, och där samtliga involverade är medkompositörer, utövare och publik.

Avhandlingens förväntade konstnärliga resultat är 3-4 dokumenterade ofullbordade kompositioner, *varpar*, samt diskussion kring hur, roller och relationer inom musikutövning kan påverka kollaborativt musikskapande. Vid konferensen förväntas ett utkast på en komposition kunna presenteras.

Bremort

En ljudberättelse i ord, bild, ljud och ton i samspel

Mats Arvidson

Institutionen för kulturvetenskaper
Lunds universitet

Definitionen av den narrativa konstformen ljudberättelse i dess olika medieringsformer har länge ägts av litteraturvetare: en ljudberättelse är en litterär genre med ordet i centrum där olika skådespelare genom dialog och monolog driver fram en berättelse. Under senare år har denna definition ifrågasatts alltmer; istället för att fokusera på ordet har intresset för röster, tonfall, understödjande musik, verklighetsförankrade ljud, tystnad, etc. betonats, dvs. hur ord, ljud och ton förhåller sig till varandra narratologiskt och till den värld som de avser representera. Inte minst har filmmusikvetenskapen, intermediala studier, semiotik, etc. inspirerat till nya perspektiv. Därmed är det inte en självklarhet att betrakta ljudberättelsen som en litterär genre utan snarare som en akustisk konstform.

I ett pågående projekt analyserar jag ett antal fallstudier för att visa hur ljudberättelser också är ett ämne för musikvetare. Till det paper som föreliggande presentation grundar sig på fokuserar jag på en av dessa fallstudier. Det rör sig om den svenska kompositören och musikern Hans Appelqvists ljudberättelse Bremort som kretsar kring en fiktiv småstad där till synes oberoende händelser utspelar sig under tre regniga dagar. Här får vi följa ett antal karaktärer som delvis korsar varandras vägar men också djur. Berättelsen rör sig mellan dröm och verklighet där lyssnaren snart nog inte riktigt vet vad som är på riktigt: djur som iakttar människor, en konstutställning vars titel är hämtad från en av poeten Bo Bergmans dikter ("Människornas ögon"), liksom musik och dikt som glider in i varandra. Musik, sång och dikt spelar en central roll för berättelsens narratologiska struktur. Till ljudberättelsen följer även ett antal fotografier och en fiktiv karta som korresponderar med händelserna i berättelsen, där lyssnaren kan följa med visuellt-rumsligt och auditivt, och ett ljud- och videokonstverk med Bergmans dikt i centrum, vilket retroaktivt tydliggör delar av händelserna i ljudberättelsen. På så sätt spelar inte bara det auditiva en viktig roll för ljudberättelsen utan också det visuella.

Introduktionen av Spirituals och Gospel i Sverige

Exotism, ekumenik, modernism, kulturkritik?

Alf Arvidsson

Institutionen för kultur- och medievetenskaper
Umeå universitet

Den afroamerikanska kristna musiken har en lång historia av att vara intressant för svensk offentlighet. Fredrika Bremers resebrev från 1850-talet är en av de tidigaste skildringarna över huvud taget, och Fisk Jubilee Singers turné 1895 blev en viktig referenspunkt. Samtidigt är det en historia av tillfälliga nedslag utan kontinuitet, vilket betyder att det är nya grupper som står för intresset, musiken presenteras i nya sammanhang, och argumenten för att ge den uppmärksamhet varierar över tid – och, dess förändring i USA blir en okänd process som ”plötsligt” skapt nya former att ta ställning till. Samtidigt ingår de tillfälliga uppsvingen av intresse i en process där olika fragment infogas i en diffus bild av ”afrikaners musik” eller möjligen är intressanta i diskussionen av ett ”amerikanskt dilemma”.

I min presentation kommer jag att diskutera några exempel på svenskt intresse, främst under mellankrigstiden, och diskutera frågor om vem, vad, hur, och varför; teoretiskt handlar det om vilka fält och vilka positioner som aktualiseras, och vilka diskurser som gör musiken begriplig och relevant i den samtiden. En övergripande iakttagelse är att det kristna textinnehållet gav musiken en seriös framtoning, samtidigt som intresset kanaliserades via sekulariserade former från scen och i radio. En underliggande frågeställning verkar ha varit om musiken skulle placeras inom konstmusik, underhållning eller religiös musik.

Representationer av manlighet i trumpetfältet

Verena Barth

Ringve Musikkmuseum, Trondheim

Att associera musikinstrument med ett speciellt kön har en lång tradition. Särskilt seglivad är könsstereotyperna inom trumpetfältet. Fortfarande idag, en bit in i det nya årtusendet, uppfattas trumpeten i hög grad som "ett manligt instrument".

Instrumentets association med manlighet är tätt knutet till dess användningsområden, som traditionellt sett har varit manligt konnoterade. Associationerna grundar sig bland annat på instrumentets fysiska form, dess möjliga ljudstyrka och dess spelsätt.

Manliga stereotyper i trumpetvärlden har varit väldigt seglivade och svåra att förhandla och omformulera. Trots allt sker förändringar: nya rekryteringspraktiker för orkestrar, nya tendenser i studentstatistiken, skiften på institutionsnivå med en stigande procentandel av kvinnliga lärare och professorer. Frågan som infinner sig här är om fler kvinnliga utövare medför att trumpetfältet blir mera kvinnligt.

Paperet undersöker hur trumpetare, både män och kvinnor, konstruerar och bekräftar associationer med manlighet. I vilken mån passar dagens trumpetare fortfarande in i traditionella mönster av genusrepresentation? Hur gestaltar, förhandlar och omformuleras musikaliska beteenden kring trumpeten? Paperet tar sig an performans, speltekniker, klang, sociala praktiker och konventioner i samband med trumpeten och trumpetspelandet.

Forskningen är baserad på intervjuer med professionellt verksamma kvinnliga och manliga trumpetare i Skandinavien, Tyskland och Storbritannien. Studien baserar sig på Butlers teorier om genusperformativitet och Bourdieus koncept om fält, habitus och doxa.

Har Tobias Norlind betytt något för hur vi uppfattar vårt arv av spelmanslåtar?

Peter Berry

Musikhögskolan i Malmö
Lunds universitet

Studie syftar till att belysa hur Tobias Norlind kan ha påverkat den bild vi idag har av det som vi uppfattar som vårt folkmusikaliska arv. Min studie avser att väcka frågor kring detta och ge spelmannen något att reflektera över och inspireras av i sitt spel. Utforskandet av Norlinds inflytande börjar med en exposé över Norlinds bakgrund som folkmusikforskare och frågan om denna linje i hans verk kanske borde framhävas mer. Sedan följer en studie av Norlinds intresse inom folkmusiken, hans breda ansats som innefattar folklöre i vid bemärkelse och slutligen hans arbete som historiker och analytiker av folkmusik. En viktig del av studien är hur Norlinds uppslag förvaltas av Olof Andersson, redaktören för samlingsverket Svenska låtar. Frågan är hur Andersson påverkas i sitt arbete av Norlinds tonvikt på det äldre folkmusikmaterialet och särskilt spelmansböckerna. Korrespondensen mellan Norlind och Andersson utgör en utgångspunkt. Jag gör en specialstudie av hur materialet från Östergötland utväljs och presenteras i syfte att ställa frågan om de senare delarna av Svenska låtar präglas av ett annorlunda synsätt än det tidigare arbetet under Nils Andersson och studerar särskilt en äldre notbok som ges stort utrymme i Svenska låtar. Därefter undersöks hur publiceringen av Svenska låtar påverkar framväxten av de lokala spelmansrepertoarerna. Avslutningsvis väcks frågan i vilken utsträckning vi spelmän bör låta oss inspireras av rötter i en tidigare musikkultur, främst 1700-talets, det vill säga den tid som Norlind visade stort intresse för.

Legitimitet och närvaro i klostर्सång

Pia Bygdéus & Karin Strinnholm Lagergren

Institutionen för musik och bild
Linnéuniversitet

2016 initierades ett samarbete mellan benediktinklostret Mariavall och Bygdéus/Strinnholm Lagergren. De 15 nunnorna önskade förbättra sitt sångsätt och repertoaren önskades få nytt syre, förbättras och arbetas med. I denna presentation demonstreras och presenteras några av de viktigaste resultaten från detta pågående arbete utifrån frågor om förändringsprocess, praktik och repertoar där åhörarna delvis själva får delta. Uppdraget att arbeta med komuniteten har kommit att paras med ett syfte där Bygdéus/Strinnholm Lagergren studerar hur en sjungande grupp som lever i en avskild miljö förändrar sin sångliga praxis och förändringsprocesser i den. Metoden har bestått i aktivt repetitionsarbete med komuniteten med efterföljande reflektion, fotodokumentation och portföljskrivning. Projektet är inne på sitt tredje år med besök en gång i halvåret under tre dagar vardera. Portföljskrivning har inneburit att systrarna besvarat samma frågor i slutet av två övningstillfällen per dag under tre dagar. Portföljssvaren är individuella. Systrarnas reflektioner finns insamlat kring de många olika moment, teman och systrarnas individuella uppfattning om det gemensamma arbetet vilka sedan tematiserats. I materialbearbetningen av portföljskrivning blir särskilt följande kategorier tydliga: akustiken och rummet, upplevelsen av gemensam sång, olika attityd till sång innanför och utanför liturgin, förflyttningar, varierande uppställningar och kroppspositioner, lyssnande under sång, samtidigt i sången, rädslor. Repertoarmässigt finns en önskan sedan projektets start att sjunga mer på latin, mer gregorianik, särskilt i mässans inledande sång introitus. Allt eftersom har arbetet även kommit att omfatta andra delar av den liturgiska musiken samt sånger som inte alls används i liturgin men har sociala och sångtekniska aspekter för det individuella såväl som kollektiva arbetet med rösten och sång i grupp. Generellt framträder ett mönster där systrarna vill hitta ett personligt förhållningssätt till en tradition med lång historia utan att förlora sin egen identitet.

Musical and Visual Aesthetic Sensitivity

Ana Clemente,¹ Guido C. Corradi,^{1,2} Manel Vila-Vidal,³ Marcus T. Pearce,^{4,5} & Marcos Nadal¹

¹ Human Evolution and Cognition Research Group, University of the Balearic Islands, Institute for Cross-Disciplinary Physics and Complex Systems, Associated Unit to CSIC, Palma, Spain

² Department of Psychology, Faculty of Education and Health, University Camilo José Cela, Madrid, Spain

³ Center for Brain and Cognition, Universitat Pompeu Fabra, Barcelona, Spain

⁴ School of Electronic Engineering & Computer Science, Queen Mary University of London, UK

⁵ Centre for Music in the Brain, Department of Clinical Medicine, Aarhus University, Denmark

Aesthetic sensitivity has been traditionally defined as the ability to recognize and appreciate beauty and compositional excellence, and to judge artistic merit according to standards of aesthetic value. However, this notion opposes a wealth of evidence on the basic functioning of perception and cognition, hampering the advance of science. Aiming to solve these issues and offer a meaningful and useful alternative grounded in well-established and updated scientific knowledge, we introduce a new conceptualization and measure. We conceive aesthetic sensitivity as the extent to which a given feature affects someone's liking or preference, and measure it as the individual slope in linear mixed effects models.

To test this idea in music, we created the MUST set, consisting of 200 tonal motifs that are musically appealing and experimentally controlled, and vary in balance, contour, symmetry, or complexity. We assessed them behaviorally and computationally, and examined the relations between both assessments. The results support both the stimuli and the computational measures as reliable and open resources for research in music psychology, empirical aesthetics, music information retrieval, and musicology, among other areas. The MUST set and toolbox for MATLAB are freely available at Open Science Framework and GitHub.

In a series of subsequent experiments, we examined individual musical and visual aesthetic sensitivities to these four attributes, and the relation between perceptual and aesthetic sensitivities. In each experiment, non-musicians expressed their liking for each of the stimuli. The results confirm the validity of the construct and the reliability of the measure of aesthetic sensitivity, indicating relative independence of other personality traits and highlighting the importance of individual differences. Furthermore, the outcomes inquire into the nature of aesthetic sensitivity, uncovering a binary pattern of liking related to information processing, and shedding light on the domain specificity and generality of aesthetic judgments and processes.

Fonogrammet och grammofonens betydelse för Ingmar Bergmans produktion och konstnärskap

Louise Eulau

Sophiahemmet Högskola, Stockholm

Det finns massvis av dokumentation som talar för att det var viktigt för Ingmar Bergman att kunna lyssna på sina grammofonskivor. I samband med att Bergmans skivsamling auktionerades ut 2009 gjorde jag en första inventering vilken småningom ledde till en presentation vid *the Nordic Musicological Congress* i Stockholm. Genom ett stipendium från *The Bergman Estate on Fårö* fick jag 2017 möjlighet att närmare i detalj undersöka de olika fonogrammen som idag förvaras i Bergmans tidigare hem på Fårö. Arbetet mynnade ut i en diskografi som nyligen publicerades i *Fontes Artis Musicae*.

I min presentation kommer jag att kommentera själva arbetet med diskografin genom att berätta om dess disposition, innehåll och slutsatser. Huvudfokus kommer dock att ligga på innehållets relation till Bergmans uttalanden om musik samt hans användning av musik i film och teater med tonvikt på musik framförd på grammofon och CD-spelare. Under arbetet med diskografin började några trådar till mönster med koppling till Bergmans arbetsprocess och produktion utspinna sig. Genom att studera Bergmans skivsamling, hans användning av musik i film och teater, både som arbetsredskap under produktionerna och som artefakt i dessa, förefaller fonogrammet ha en överbryggande och katalytisk funktion i Bergmans förmedlande av känslor och stämningar i såväl film som teater. I kontakten med skådespelarna hände det att Ingmar Bergman förmedlade en känsla av exempelvis lugn eller förtröstan genom att berätta om sina upplevelser av att lyssna på grammofonmusik. Med dessa beskrivningar får mönstret även en nyans av musikterapiens receptiva metoder där gränsen till filmens fiktiva, suggestiva och oanade möjligheter har suddats ut. Den teoretiska utgångspunkten i presentationen bygger på IB-forskaren Maaret Koskinens beskrivning av Bergmans konstnärliga växelbruk mellan film och teater där idén om ett intermedialt förhållningssätt alltid är central.

Är det du som kör ljudet?

En genusstudie om musikbranschens mest mansdominerande yrke,
liveljudtekniker

Thomas Florén,¹ Daniel Fredriksson,¹ Jan Olof Gullö² & Marika Nordström³

¹ Akademin Humaniora och medier, Högskolan Dalarna, Falun

² Institutionen för musik- och medieproduktion, Kungliga Musikhögskolan i Stockholm

³ Institutionen för kultur- och medievetenskaper, Umeå Universitet

Detta bidrag är en presentation av en pilotstudie som kommer att resultera i en forskningsansökan 2019. Projektet handlar om ojämställdhet i musikbranschen med fokus på den sektor som är mest mansdominerad, liveljudstekniker. Enligt nuvarande bedömning finns ett tjugotal professionella kvinnliga ljudtekniker i Sverige vilket möjliggör en totalundersökning av populationen. Kriteriet för vad som räknas som professionell ljudtekniker är att sysselsättningen utgör ca 75 % av yrkesutövningen och att den bedrivs stadigvarande. Exempel på frågor som kommer besvaras är:

- Varför väljer en kvinna att bli liveljudtekniker, vilka är motiven?
- Hur ser karriärvägarna ut?
- Vilka hinder och motstånd möter de kvinnor som väljer att bli liveljudtekniker?
- Vilka stödande strukturer och resurser finns det som underlättar för kvinnor att bli ljudtekniker?
- Finns det gemensamma nämnare för de kvinnor som har etablerat sig i yrket?

Projektet syftar således dels till att identifiera och beskriva strukturellt motstånd och hinder men även strukturer och resurser som underlättar för kvinnor att bli liveljudtekniker. Resultaten förväntas bidra till förståelsen för vilka faktorer som motverkar respektive främjar jämställdhet i musikbranschen. Det teoretiska ramverket består dels av Pierre Bourdieus tankar om strukturellt motstånd vilket motverkar mobilitet i det sociala rummet med fokus på begreppet habitus. Dels består ramverket av Robert Mertons teorier om betydelsen av individens preferenser som en föränderlig kraft av institutionella strukturer. Individens preferenser antas vara mer föränderliga än de strukturer som omger individen vilket möjliggör nya definitioner av den sociala verkligheten. Bourdieu kan således användas för förståelse för hur strukturellt motstånd verkar medan Merton kan användas för att förstå varför kvinnor, *trots* strukturellt motstånd, ändå väljer att etablera sig som ljudtekniker. Metoden är kvalitativ med djupintervjuer som primär datainsamlingsmetod. Det teoretiska ramverket är preliminärt som kan komma att förändras eller utvecklas beroende på empirin. All form av feedback och kommentarer är välkomna för att utveckla projektet vidare.

Play in to your Eye

Intermedialt narrativ mellan klassisk konstmusik och rörlig bild

Johan Fröst

Institutionen för klassisk musik
Kungliga Musikhögskolan i Stockholm

Syftet med denna studie är att tolka och synliggöra konstmusikalisk form och innehåll med hjälp av rörlig bild. Det rörliga bildspråket har fokus på den spelande musikern och den gestik som uppstår i det ögonblick musiken spelas.

Undersökningen genomförs med utgångspunkt i följande forskningsfrågor:

- Hur tolkas och synliggörs klassisk konstmusikalisk form och innehåll med hjälp av ett rörligt bildförlopp?
- Vilken typ av intermodalt och intermedialt narrativ skapas när den, för musiken ämnade filmen, växelverkar med musiken som det rörliga bildspråket är modellerat efter?

En återkommande uppfattning är att klassisk konstmusik bör konsumeras som den är och oftast inte behöver någon ytterligare sinnesstimulans. När klassisk konstmusik i dag presenteras tillsammans med rörlig bild är det ofta fråga om en bildproduktion som har till uppgift att reproducera konserttillfället. Studier visar att bilden tenderar att ta över när musik sätts samman med rörlig bild. Detta eftersom synsinnet svarar för 80% av de intryck som hjärnan bearbetar. Resultatet blir att mottagarens uppmärksamhet för det musikaliska förloppet försämras eller störs ut varvid det musikaliska egenvärdet alltså minskar. Metoden för att undvika detta är att skapa ett bildspråk som har till uppgift att lyfta och belysa musikalisk form och innehåll.

Med hjälp av små kameror undersöks detta i praktiken. De rörliga bildlagren (filmerna) läggs sedan ovanpå varandra med olika opacitet. Bildlagren växelverkar sedan i den färdigproducerade filmen där musikalisk form och innehåll lyfts.

Fyra laborationer har genomförts som resulterat i fyra filmer, en med fokus på en slagverkare och tre med fokus på en pianist. Syftet med denna konferenspresentation är att visa delar ur dessa filmer och redovisa erfarenheter från detta pågående projekt med fokus på frågor om hur ett rörligt bildspråk kan utformas för att betraktaren/lyssnaren syn och hörsel ska samverka intermodalt.

I förlängningen bygger även problemformuleringarna på vilka nya intermediala aspekter som uppstår när musiken och, den för musiken ämnade filmen, växelverkar med varandra. I vilken utsträckning behåller var och en av medierna sin identitet och när, och i vilken utsträckning, uppstår och etableras något nytt?

The Interplay of Space and Performance at Musical Gatherings in Nineteenth-Century London

Melanie von Goldbeck

Music is commonly understood as an art that is unfolding in time. In this perception, *space* exists outside of the performance; it merely provides a physical frame for the unfolding of music and at best, is linked with it by being culturally determined as a space of reception. However, with the *spatial turn* in geography and sociology, space is being reconsidered. Rejecting the Kantian conception of space as an 'absolute category' and adopting a relational view of space, space is not being perceived as a container within which the world proceeds, but as a co-product of those proceedings. In recent years, musicologists have started to accept an interplay between space and performance. In the context of musical performance, space is regarded as an element of the creative imagination, space is both *produced* and *transformed*.

Drawing on these theorisations of space, I will examine some private or semi-private musical gatherings in nineteenth-century London and their different forms which are related to the room or space in which those entertainments happened. How do the music or the musicians shape or transform the space of the salon? How does the setting influence the performance? The social dimensions of the private or semi-private space will be further examined, taking into account the audience and its behaviour in specific settings and the fact that producing space is at once subjective and intersubjective. The private or semi-private room – in contrast to public institutions such as opera houses and concert halls – will finally be analysed as *differential* space, offering musicians and listeners unconstrained ways of communication and allowing particularity. It will be shown that physical space is shaped by social action, which itself is reciprocally influenced by the surrounding space and the meaning it conveys.

En metod för musikproduktion där gammal och ny teknik möts och konventioner utmanas

Jan-Olof Gullö

Institutionen för musik- och medieproduktion
Kungliga Musikhögskolan i Stockholm

Syftet med denna presentation är att beskriva ett konstnärligt forskningsprojekt där olika musiktraditioner möttes och utmanades under en inspelning. Modern musikproduktionsteknik användes då för att spela in ett mycket traditionstyngt musikinstrument: kyrkorgel. Inspelningens huvudsakliga syfte var att dokumentera klangen av en nyrenoverad kyrkorgel. Den aktuella kyrkan, där inspelningen genomfördes, är mycket gammal. Men även om kyrkan härstammar från medeltiden är kyrkorgeln betydligt nyare. Den byggdes på 1970-talet. Under en större nyligen genomförd renovering av kyrkan installerades ett nytt digitalstyrt spelbord vid koret, alltså nära den del av kyrkan där altaret finns. Detta spelbord är anslutet med MIDI-teknik till den befintliga orgeln på läktaren. Utöver detta utrustades även läktarorgeln med nya digitala expansioner. Det gör denna orgel till en så kallad kombinationsorgel. Störande buller från närliggande busstrafik var dock ett påtagligt hinder för att kunna genomföra inspelningen, åtminstone på dagtid. Därför var det nödvändigt att genomföra inspelningarna på natten när omgivningen var tystare. Att förlägga allt produktionsarbete och inspelning till nattetid var dock inte ekonomiskt försvarbart. Lösningen på detta problem var att, på ett innovativt sätt, använda MIDI-tekniken, som sköter kommunikationen mellan spelbordet i koret och läktarorgel, för att lösa problemen med det omgivande bullret på dagtid. Istället för att spela musiken live under inspelningssessionerna, spelades musiken först in digitalt i en MIDI-sequencer som var kopplad till spelbordet. Detta genomfördes på dagtid med stor noggrannhet. Därefter, under de faktiska akustiska inspelningarna, spelade MIDI-sequencern upp den förinspelade musiken genom läktarorgeln. Med denna teknik spelades all musik in akustiskt under en natt. Det inspelade materialet användes därefter till en CD-skiva och finns även tillgänglig digitalt via bl a Spotify. En viktig erfarenhet från detta projekt är att denna teknik, kyrkorgel som fjärrstyrs med MIDI, öppnar för nya kreativa möjligheter för såväl kompositörer som musiker och även för nyskapande framtida konstnärliga forskningsprojekt.

Hur kan kärlek till musik, entreprenörskap, samarbetsförmåga och inre motivation förklara det svenska musikundret?

Jan-Olof Gullö¹ & David Thyren²

¹ Institutionen för musik- och medieproduktion, Kungliga Musikhögskolan i Stockholm

² Institutionen för musik, pedagogik och samhälle, Kungliga Musikhögskolan i Stockholm

Även om Sverige är ett litet land är den svenska musikexporten mycket framgångsrik och den svenska musikbranschen har fortsatt växa under många år. Det finns flera faktorer som bidragit till denna utveckling och vi har i detta forskningsprojekt studerat hur olika aspekter kopplade till musikproduktion kan ha betydelse för den svenska musikens internationella framgångar. Utvecklingen och spridningen av avancerad informations- och kommunikationsteknologi har bidragit till förändrade arbetsmetoder för musikproduktion och ofta sker arbetet i samarbeten av olika slag. Men den tekniska utvecklingen kan också ses som en demokratiseringsprocess eftersom många numera har tillgång till avancerade verktyg för musikproduktion och ljudinspelning, t ex i persondatorer. Trots denna utveckling, som lett till att fler än någonsin erhåller upphovsrättslig ersättning från Stim, är det ändå fortfarande få musikproducenter och andra upphovsrättstagare, jämfört med andra musikyrken, som är professionellt verksamma i en omfattning som motsvarar heltidsarbete. Under de senaste decennierna har musikproduktion också blivit en allt viktigare del av den högre musikutbildningen i Sverige. Därför har vi denna studie undersökt uppfattningar om innehåll i högre utbildning i musikproduktion. Undersökningsdeltagarna utgörs dels av framgångsrika yrkesverksamma och dels av studenter i musikproduktionsutbildning. Data har samlats in genom enkäter och intervjuer. Vi har dessutom genomfört en omfattande analys av musiktidskrifter med relevans för musikproduktion samt en analys av kursplaner i musikproduktion. Undersökningens resultat visar på stora skillnader, rörande uppfattningar och förhållningssätt, mellan vad de yrkesverksamma visar och lyfter fram som viktigt och vad studenterna tycker och vad som återfinns i de analyserade kursplanerna. Men det finns också likheter. Några av de aspekter som framför allt de yrkesverksamma lyfter fram är vikten av att utveckla entreprenöriella färdigheter, vikten av att ha en kärlek till musik, att det är viktigt att vilja och kunna samarbeta med andra och vikten av att drivas av inre motivation.

Sven E. Svensson som musikkforskarare

En presentation av Sven E. Svenssons arkiv i Uppsala universitetsbibliotek och vad det berättar om tonsättaren Gustaf Fredrici

Kia Hedell

Kulturarvsavdelningen

Uppsala universitetsbibliotek

Sven E. Svensson (1899–1960) var verksam som bland annat tonsättare, musikteoretiker och *director musices* i Uppsala. Hans upptäckt av en tidigare okänd svensk 1700-talstonsättare, Gustaf Fredrici, väckte uppmärksamhet i forskarvärlden och fick ett stort medialt genomslag under åren omkring 1940. Upptäckten prisades av det samtida Musiksverige men tidigt väcktes också tvivel. En av skeptikerna var musikkforskaren Tobias Norlind, som redan år 1938 ifrågasatte sanningshalten i presenterade fakta om Fredrici. Med tiden har det blivit en alltmer vedertagen uppfattning att tonsättaren Fredrici inte är en historisk person utan en konstruktion av Svensson. Själv sade han sig senare (1956) tvivla på Fredricis existens. Musikkforskaren Carl-Allan Moberg menade att Svensson hade blivit förd bakom ljuset av skojare. Sven E. Svensson och den gåtfulle Gustaf Fredrici väcker fortfarande intresse och har även tidigare varit ämne för presentationer på denna konferens.

Sven E. Svenssons arkiv i Uppsala universitetsbibliotek innehåller till största delen biographica, arbetsmaterial och manuskript om varierande ämnen samt tidningsklipp. I arkivet finns också musikkhandskrifter med bland annat Svenssons bearbetningar av Fredricis kompositioner. Arkivmaterialet speglar Sven E. Svenssons forskargärning men kastar också ljus över omständigheter kring upptäckten av Gustaf Fredrici. Jag kommer i denna presentation att utgå från det bevarade arkivmaterialet och med hjälp av det söka efter svar på följande frågor: Vilka spår av Fredrici finns i arkivet och hur förhåller sig de till Svenssons egna uppgifter om sin upptäckt? Hur togs upptäckten emot av forskar- och musikkkollegor? Hur har den tidiga receptionen av upptäckten präglat vår syn på Sven E. Svensson som musikkforskare?

Reversed Output

Investigating and Activating my Sonic Palette in Composer-Performer Collaborations

Karin Hellqvist

NordART Centre for Artistic Research and Performance Practice
Norwegian Academy of Music

The field of artistic research within performance practice has undergone a major development during the last decades, in Sweden and internationally. The role of the performer in the process of music creation has historically been considered as principally concerned with the task of interpreting the score of the composer. Although the practice of new music performers today includes working with living composers, the collaborative aspects of this are generally still little discussed and the influence of the performer on the artistic process and resultant work is seen as limited.

In this paper, I will present my Ph.D-project, in which I challenge the traditional performer's role through the investigation of personal sonic material connected to my identity, aesthetics and practice – the sonic palette. The sonic palette embodies personal tacit knowledge that, having informed my practice implicitly, now is made explicit. The palette will act as the main agent in compositions of my own as well as in four composer collaborations, where its potential as artistic material will be examined. With the composers involved, I will examine the structure of conventional artist roles by upending the familiar way of creating music. What happens when the composer aims at creating a brilliant rendition of the performer's sonic palette within his/her composition instead of vice-versa?

Research is conducted through artistic practice via workshops, composition, improvisation, rehearsals, concerts, recordings and interviews. The project aims to contribute to knowledge through the enrichment of practical approaches as well as to problematize the artistic and social dimensions expected to emerge while unleashing an empowered performer's role. The project aims to illuminate how this role can benefit the work and process, thus fueling the ongoing process of opening up hierarchies and structures within the music milieu, providing a link in the current discourse and exploration of performer's identities.

“Dra na gambält över de”

Modality in Swedish folk music

Netta Huebscher

Institute for Cultural Sciences
University of Gothenburg

Although music theory has not been a very central theme in recent folk music scholarship in Sweden, some music-theoretical subjects are still taken up, directly or indirectly, in folk music pedagogy and musical production. In particular, discussions of structural properties in the music that might indicate older forms of pitch organisations – what may be termed “notions of modality” – have been able to inform performance and composition. At the same time, modal theory of Swedish folk music is not necessarily uniform, but rather a complex of different approaches. With this complexity in mind, this PhD project aims to trace the historical development of ideas on modality in relation to Swedish folk music, as well as to assess the extent of their significance within contemporary musical practice. It surveys a diverse selection of commentary on the subject, from the 19th century to the late 1970s, followed by a critical reading of modality in Swedish folk music today. It then proposes to look at modality in Swedish folk music as an *open concept*, rather than as acoustic or compositional property – emphasising its aspects of emergence and acquiring of compositional content, as well as cultural value, whose regulative force within musical production is yet to be explored.

Att spela nutida konstmusik med barn

Duo Gelland

Erkki Huovinen

Institutionen för musik, pedagogik och samhälle
Kungliga musikhögskolan i Stockholm

Nutida konstmusik tycks ofta ha blivit en marginaliserad genre som förutsätter högutbildade lyssnare och som därför inte kan vara av intresse för en bredare publik. Denna studie beskriver ett sätt att skapa närhet till nyare konstmusik genom att använda nutida kompositioner som utgångspunkter för interaktion med barn. Så gör Duo Gelland—världens kanske främsta violinduo i nutida konstmusik—som sedan 1994 har även utvecklat sin egen pedagogiska modell. Syftet med denna fallstudie är att beskriva Cecilia och Martin Gellands arbetssätt med barn.

Duo Gelland observerades vid en tysk *Gemeinschaftsschule* under åtta workshops. I varje workshop spelade duon två korta stycken av James Dillon, tre gånger vardera, som progressioner i vilka barns associativa respons gradvis integrerades i musiken och slutligen togs som utgångspunkt för gruppinteraktion. Efter båda två workshopdagarna intervjuades musikerna om deras strategier (stimulerad erinran), och längre intervjuer gjordes före och efter projektet.

Gellands interaktiva modell beskrivs genom en analys av (1) strategier som musikerna använde sig av för att anknyta sig till barns associativa respons och (2) strategier som användes för att slutligen tolka musiken tillsammans med barnen. De mest framstående strategierna involverade kontrasterande associationer som hjälpte strukturera den musikaliska interaktionen samt dirigeringspel i vilka barns egna semantiska tolkningar bidrog till deras sätt att gestalta musiken. De sista framförandena innefattade ofta improvisatoriska anpassningar och/eller integrerade hela barngruppen i att "spela stycket" med trummor och andra instrument.

Studien visar hur nutida konstmusik kan öppnas för att fungera som ett verktyg för expressiv interaktion. Samtidigt förlorar musiken något av sin "abstrakta" karaktär och träder in i en social och etisk sfär. Gellands arbete visar en tydlig koppling till relationell pedagogik: musikerna förstår sin pedagogiska modell som "utbildning i komplexitet" där barn lär sig hantera komplexa mänskliga relationer samt förhållanden mellan affektiva eller existentiella innehåll.

Interaktion och samverkan över disciplingränser inom musikforskning idag

Karin Johansson (moderator),¹ **Henrik Frisk**,² **Tobias Lund**,³ **Eva Saether**,¹ **Mattias Lundberg**,⁴ **Anders Hultqvist**⁵ & **Monica Lindgren**⁵

¹ Musikhögskolan i Malmö, Lunds universitet

² Institutionen för komposition, dirigering & musikteori, Kungliga Musikhögskolan i Stockholm

³ Odeum, Lunds universitet

⁴ Institutionen för musikvetenskap, Uppsala universitet

⁵ Högskolan för scen och musik, Göteborgs universitet

Idag bedrivs musikforskning inom ett flertal områden. Avsikten med denna panel, med medverkande från disciplinerna musikvetenskap, musikpedagogik och konstnärlig forskning, är att perspektivisera och diskutera förutsättningar och möjligheter för interaktion, samverkan och kunskapsutbyte på fältet som helhet.

En central fråga i detta sammanhang rör hur kunskap och utvecklingserfarenheter kan spridas och delas. Disciplinernas traditioner när det gäller forskningsmetoder och inriktningar skiljer sig ofta åt och ligger ibland närmare andra vetenskapsområden, men de överlappar också, med fokus på musik som en förenande faktor. I Sverige finns inga renodlade tidskrifter för konstnärlig forskning i musik eller musikpedagogik. På det musikvetenskapliga området har Svensk tidskrift för musikforskning (STM-SJM) haft en central roll, och är ett av de äldsta kontinuerligt utgivna organen för musikforskning i Europa. Sedan några år har tidskriften breddats mot alla musikforskningsområden och välkomnar forskningsbidrag från t ex musikteori, musikanalys, musikestetik, musikhistoria, konstnärlig forskning, musikpedagogik/ utbildningsvetenskap, musiketnologi och musiksociologi. Detta innebär nya möjligheter men också behov av dialog kring former för hur forskning ”förpackas” och kommuniceras.

Panelen kommer att spänna över ett område från övergripande frågor om tvärvetenskapliga samarbetsprojekt till mer specifika ämnen såsom dokumentationsmetoder och publikationsformat.

Winds of Confusion and Lands of Change

The Cold War on MTV

Linus Johansson

Institutionen för musik och bild
Linnéuniversitetet

Despite common views of a dominant 'shallow, materialistic mainstream culture', popular music of the 1980s also expressed many fears and struggles. Musicians mainly seen as entertainers would occasionally include political statements in songs that also made hits on MTV. These videos reflected much of the political tensions between The East and The West, in objects, concepts, and events such as The Berlin Wall, The Iron Curtain, and a possible Third World War.

This study relates 'The Cold War' to lyrical themes, musical analogies, and visual representations in contemporary music videos. For example, 'dystopia' featured in Nena's "99 Luftballons" (1983), Ultravox's "All Fall Down" (1986) introduced 'war and doom', and Patty Smith's "People Have the Power" (1988) used 'struggle' as its main theme.

Of the 17 videos selected for this study, artists from England made eleven, West-German bands, three, bands from The USA, two, and a French artist, one. Most of them do not mention The Cold War, although their stories express social pressures, agonies, and conflicts most characteristic of contemporary Western societies.

Music videos that explicitly referenced The Cold War related to it in very different ways, although commonly sharing crucial ideological viewpoints. Alphaville's "Forever Young" (1984), Dire Straits' "Brothers in Arms" (1985), Stings "Russians" (1985), Genesis' "Land of Confusion" (1986), and Scorpions' "Wind of Change" (1991) are examples of such videos.

Three of them are ballads, and two are upbeat dance songs. Three address the threat of a nuclear war, while two present a possible future of peace. Three are sentimental, and two dystopian. All are based on a first person narrative. All were made by white men. Relating to musical qualities in terms of structure, sound, and phonotext, and to visual representations in the videos, the study presents a multi-modal view of The Cold War on MTV.

”Jag ville ha *färgen* av en koral, men ändå inte *en* koral”

Om Felix Mendelssohn som koralkompositör

Sverker Jullander

Institutionen för konst, kommunikation och lärande
Luleå tekniska universitet

Felix Mendelssohn använde evangeliska koralmelodier, de flesta välkända, i många av sina sakrala verk: i form av homofona koralsatser för blandad kör (”Bach-koraler”), som element i större körsatser men också infogade i instrumentalsatser, som i tre av de sex orgelsonaterna och uvertyren till *Paulus*. Sådana koralinslag är tämligen jämnt fördelade över hans verksamma tid, med Bach som en tydlig förebild och utgångspunkt – även om hans bruk av koraler också har klara innovativa drag. Mendelssohn lade i några verk – alla från hans sena år – även in egenkomponerade ”koraler”: som inslag i körkompositioner som *Drei geistliche Lieder* och *Elias*, men också i instrumentalverk: i den femte orgelsonaten, i ytterligare några orgelstycken samt i adagiosatsen i cellosonaten i D-dur, op. 58.

I detta paper diskuteras dessa Mendelssohns egenkomponerade koralmelodier från såväl musikanalytiska som kontextuella perspektiv, utifrån följande frågeställningar:

- hur förhåller de sig, melodiskt, metriskt och harmoniskt, till den existerande koralskatten och arvet från Bach?
- vilka likheter och skillnader finns mellan dessa melodier och de äldre koraler som Mendelssohn använder i sina verk när det gäller funktion och placering i verken?
- vad kan ha motiverat Mendelssohn att lägga in egna ”koraler” i instrumentalkompositioner, i åtminstone ett fall även ett profant verk?

Trots sin omfattande produktion av kyrkomusik var Mendelssohn inte kyrkomusiker i vanlig mening och hans egna ”koraler” var uppenbart inte avsedda för församlingssång. Samtidigt saknade han inte intresse för teologi och bekände sig som anhängare av Friedrich Schleiermacher, som han också kände personligen. Mendelssohns bruk av koralmelodier i egna kompositioner kan antas ha en symbolisk funktion som kan relateras till vissa inslag i Schleiermachers teologi.

Packaging Music

The Record as an Artefact Seen Through Jazz Record Covers

Mischa van Kan

Statens musikverk, Stockholm

This paper uses record covers to understand what kind of object a jazz record was in the late 1940s to the late 1950s. In this period, the dominant medium format for a jazz record in Sweden shifted from 10-inch shellac records to vinyl LPs and EPs. With the advent of albums and vinyl records, also the use of record covers with art work and liner notes became increasingly common.

The paper's main research question is: How did the packaging of a jazz record – with a record cover and liner notes specifically made for single records – influence the idea of what a jazz record was in Sweden in the period from the late 1940s to the late 1950s? With the use of Actor-Network Theory (ANT) (following Law, Latour), the paper analyzes record covers as material semiotics. Specifically, it focusses on the social basis for the set of technologies connected to records (following Sterne). It investigates this by analyzing how the visual expressions of the covers related to contemporary art and popular culture and by focusing on how the recording process were visualized. Furthermore, the project investigates accounts from jazz fans, critics and musicians in the specialized jazz press and compares this to accounts from actors who were part of the record business and decided to invest in record covers for specific records (and not for others).

The paper concludes that idea of what a jazz record changed in this period and that jazz record started to be regarded as artefacts that were products of artistic processes that should be preserved and collected.

Musikundervisning på vetenskaplig grund?

Christer Larsson

Högskolan för Scen och Musik
Göteborgs Universitet

Svensk skollag fastslår sedan senaste lagändringen 2010 att utbildning i svensk skola ska "vila på vetenskaplig grund [...]". Mitt avhandlingsprojekt intresserar sig för skrivningar om vetenskaplig grund i skollagen och i andra policytexter kring statligt reglerad grund- och gymnasieskola; närmare bestämt är jag intresserad av hur sådana texter relaterar till och får effekt för svensk lärarpraktik och lärarprofession, utifrån ett muskläraperspektiv.

Studiens övergripande syfte är att skapa kunskap kring hur olika aktörer i svensk skoldiskurs förhåller sig till policyskrivningar om en vetenskapligt förankrad musikundervisningspraktik. Mitt avhandlingsprojekt kommer att bestå av fyra artiklar och en kompletterande kapp som undersöker olika aspekter i detta intressefält.

En utgångspunkt i studien är att musikämnets karaktär möjligen komplicerar hur skollagens krav på vetenskaplig förankring ska hanteras; att ämnets didaktiska och pedagogiska aspekters samexisterar med både konstnärliga och hantverksmässiga dimensioner är ett exempel på detta. Hur "vetenskaplig grund" beskrivs och betydelsebärandas i statliga policyskrivningar om skolan och hur sådana beskrivningar förhåller sig till konstnärliga och hantverksmässiga dimensioner i musklärapraktik är ett av studiens intresseområden; ett närliggande intresse är huruvida betydelser av lärarpraktik på "vetenskaplig grund" skiljer sig mellan olika ämneskontexter och beslutsnivåer i skolsystemet?

Avhandlingens första delstudie undersöker texter om "vetenskaplig grund" från Skolverkets webbplats utifrån policy- och styrningsperspektiv. Påföljande delstudie intresserar sig för musklärares samtal kring vetenskaplighet. Övriga artiklar är fortfarande i planeringsstadiet, men skulle exempelvis kunna fokusera skollednings- respektive skolpolitiskt perspektiv.

Studien har en socialkonstruktionistisk utgångspunkt och teoretiska begrepp kommer bl a att hämtas från utbildningssociologerna Basil Bernsteins och Stephen J Balls begreppsapparater. (Eftersom studien är i ett inledande skede finns ännu inga resultat eller slutsatser att presentera.)

Thomas Tudways *History of Music*

Musiksamlade och musikhistoriografi i sjuttonhundratalets England

Ester Lebedinski

Institutionen för musikvetenskap
Uppsala universitet

Mellan åren 1714 och 1720 ägnade sig musikprofessorn i Cambridge, Thomas Tudway (ca 1650–1726), åt att sammanställa en samling engelsk kyrkomusik i sex volymer åt Edward Harley, son till earlen av Oxford. De sex volymerna (GB Lbl Harley 7337–7341) innehåller kyrkomusik från Reformationen till Tudways samtid, med historiska förord av Tudway själv.

Tudways välkända *History of Music* har rönt förhållandevis lite intresse i musikforskningen, kanske på grund av uppfattningen att dess innehåll var irrelevant och beställaren bara var intresserad av de vackra handskrifterna (Herissone, 2013). Jag hävdar att Tudways samling och korrespondens visar att han istället var mycket noga med vad som inkluderades, och spenderade mycket tid och pengar på att hitta kopior av rätt stycken till samlingen. Min presentation visar att Tudway prioriterade stycken i konservativ kontrapunktisk stil, av ansedda kyrkomusiker eller kompositörer med akademiska titlar. Presentationen diskuterar Tudways projekt i sammanhanget av Englands s.k. Ancient Music Movement, antikvariansim och *imitatio*, och argumenterar för att den var del i en större rörelse var mål var att bevara och förnya den engelska kyrkomusiken i en tid då den upplevdes som hotad av såväl nya musikaliska trender som av politiska och religiösa krafter. Jag hävdar också att Tudways prioriteringar fått konsekvenser för sentida musikhistoriografi genom att den utgjort ett huvudmaterial för tidiga musikhistoriker, t.ex. Charles Burney och John Hawkins, vars urval och omdömen i högsta grad färgat senare musikforskare.

Researching Music Streaming by Using Liquid Sources

Susanna Leijonhufvud

School of Music

Luleå University of Technology

Music streaming has colonised the market of recorded music. Recordings of music are transformed from traditional physical artefacts into numerous digital formats, which consequently implies different affordances of how the sound of the music may be mediated. Such digital formats keep evolving which means that how a particular recording sound is a rather undefinable matter over time. Also, cloud storage is replacing traditional archives of recorded music. This entails that sources can be swapped with new versions or taken out of the collections leaving little or no traces behind that it was there before. This digital milieu does, by these features, offer new challenges for research. This paper will present experiences and insights from the method used in my dissertation *Liquid Streaming – the Spotify Way To Music* where the affordances of musicking brought about by streamed music with the case example of Spotify was explored. For this purpose, digital sources like the Spotify program and sources found on the Internet were used as empirical grounds. The presentation will focus on issues concerning those two major roots by problematizing and conclude how it is possible to use agile software, like the Spotify streaming service program, as well as the Internet as sources of research. One major conclusion from this work is that liquid sources need to be saved as copies and followed longitudinally. My research also showed that sources changed content over time, updated, disappeared, change its resolution e.g. quality. In retrospect, it is clear how digital sources such as programs and sources on the Internet need to be problematized as sources for research in order to bring about trustworthiness to the research.

Researching Transformative Technology and its Affordance for Students within Higher Music Education

Susanna Leijonhufvud & Anna-Karin Gullberg

School of Music

Luleå University of Technology

Since the autumn 2018 a research project concerning *Transformative Technology* (TT) for the increase of wellbeing and the reduction of mental dissonance has been launched at the School of Music in Piteå. Seed money has enabled a pilot project where students within higher music education can use different types of TT. This poster will show the different types of TT used in the pilot project and some preliminary result from the user experiences. The technology in use are (i) the Heart Rate Variability (HRV) sensors and Heart Math application, (ii) the Muse headband and meditation app, (iii) the Soma Mat and Breathing Light developed at SICS and KTH, as well as the (iv) ARK-crystal developed at the Torus Tech lab. The purpose of the pilot study is to investigate how students respond to different kinds of sensors and actuators used in this TT and most importantly how the students find the technology transformable in regard to amplifying their well-being, empowering and refining their aesthetic resonance and diminishing stress and anxiety blocking them in their musical performance and development.

SweLiMuS (Swedish Liturgical Music Sources c.1520-c.1820)

Ny förståelse av den svenska reformationens musikutveckling

Mattias Lundberg, Fanny Stenback & Juliane Peetz-Ullman

Institutionen för musikvetenskap
Uppsala Universitet

Den långa svenska reformationstiden kom att på olika sätt förändra samhälle och kultur från och med 1520-talet och drygt hundra år framåt. Musikaliskt utgjorde händelseförloppet en av de mest genomgripande förändringarna i Sverige någonsin. Det hör till ovanligheterna i forskning rörande senmedeltida och tidigmodern musik att tidigare helt obeaktade källor identifieras i större omfattning. Detta har dock visat sig vara fallet i de senare årens utforskande av den liturgiska musiken under reformationstiden. Stiftsvis systematiska inventeringar av kyrkliga bokbestånd har lett till återupptäckandet av en betydande mängd källor. Inom vissa källtyper har mängden kända handskrifter fördubblats, vilket naturligtvis ofrånkomligen leder både till helt nya svar på gamla forskningsfrågor och att helt nya frågor aktualiseras.

SweLiMuS är ett infrastrukturprojekt vid institutionen för musikvetenskap, Uppsala universitet, finansierat av Riksbankens Jubileumsfond 2019-2021,. Avsikten är att vetenskapligt möta den nya situationen med de på senare år identifierade källorna. Projektet sammanför kompetens inom musikvetenskap, bokhistoria, liturgiforskning och konservatorsarbete. För första gången får liturgisk monofoni i handskrift och tryck - Sveriges överlägset största sammanhängande musikaliska källmaterial före c.1650 - en systematisk och samlad genomlysning, med katalogisering och analys både av källornas materiella egenskaper och av deras innehåll. Här presenterar projektets medarbetare Mattias Lundberg, Juliane Peetz-Ullman och Fanny Stenback ett antal problemställningar, metodiska vägval och nya resultat av forskningsprojektet.

Ungas rätt att uttrycka sig musikaliskt i en digitaliserad framtid

Annette Mars¹ & Camilla Jonasson²

¹ Institutionen för kultur, språk och medier, Malmö Universitet

² Musikhögskolan i Malmö, Lunds Universitet

I en allt mer digitaliserad musikkvärld får forskare nya analytiska utmaningar i studier som rör ungas möjligheter att uttrycka sig musikaliskt. Presentationens syfte är att diskutera analytiska möjligheter för att möta en allt mer digitaliserad framtid.

Utifrån två projekt, som beskrivs nedan, diskuteras huruvida relationen "teknologi" och "människa" kan analyseras utifrån dels ett sociomateriellt perspektiv (Latour, 1998, 2015; Haraway, 1985, 1991, 2008), dels ett sociokulturellt perspektiv med artefaktsnivåer (Wartofsky, 1979) som analytiskt verktyg. De två olika teoretiska perspektiven erbjuder olika förhållningssätt huruvida teknologin eller människan styr interaktionen. I en musikpedagogisk kontext är denna fråga högaktuell, inte minst för möjligheterna att studera musikaliskt lärande i/genom/med teknologi.

Presentationens inledning tar avstamp i två pågående studier; ett doktorandprojekt i sitt slutskede samt ett nyligen startat seniort forskningsprojekt. Jonassons doktorsavhandling belyser olika former av agens som verkar/uppstår i relationer mellan materiella och mänskliga aktanter i lärande och musikskapande, med fokus på musikteknologi. Metodologiskt vilar avhandlingen på etnografisk inspirerad grund byggd på fokusgruppssamtal och observationer i kombination med foto, film samt audio (musik och text). Det seniora forskningsprojektet undersöker barns möjligheter till musikaliska uttryck med digitala verktyg. Forskningsprojektet verkar på tre nivåer parallellt; (i) utveckling av elevers (ålder 8-13 år) kunskap i digitalt musikskapande, (ii) lärarstudenters utveckling i att undervisa elever i digitalt musikskapande, (iii) i dessa båda processer deltar lärarstudenterna i insamling av empiriskt material och de gör också en självständig analys av elevernas deltagande och möjligheter att uttrycka sig. Vidare utgörs det empiriska materialet av elevers och lärarstudenters inspelade filmer av moment de själva funnit intressanta, fokusgruppintervjuer samt lärarstudenternas examination, där de presenterar sin analys av elevernas digitala musikskapande ur ett demokratiskt perspektiv.

Mediating Musical Identity

Designing and playing walking bass on electronic instruments

Per Anders Nilsson

Högskolan för scen och musik
Göteborgs universitet

In this *lecture-recital* the author presents and demonstrates a number of electronic instruments purposely designed to perform walking bass lines in a free jazz context. A point of departure is that any musical software mediate aesthetical preferences of its designer in general, and particularities when designing and programming special purpose electronic instruments. Likewise, the identity of a musical work is mediated through instruments employed and performing musicians. This is not a new claim, e.g. Joel Chadabe states: “[...] the instrument is inseparable from the music it produces.” (Chadabe, 2001, p. 271). Another claim is based on thoughts on sonic identity, which is about repeatability and sameness, e.g. expressed in the theory of *Permanence and Variation* by Pierre Schaeffer, that essentially states: “Permanence of characteristics, variation of values” (In Chion 1983 p. 54), or as Gary Peters, with a Deleuzian term, describes such as *different sameness* (2018, p 155).

A salient feature in all forms of jazz accompaniment since the 30s is the walking bass, which is “a line played pizzicato on a double bass in regular crotches in 4/4 metre, the notes usually moving stepwise or in intervallic patterns not restricted to the main pitches of the harmony”.¹ The most developed virtual instrument of mine is the Walking Machine, which is thoroughly described in my thesis *A Field of Possibilities* (Nilsson, 2011) as well as in the ICMC 2008 proceedings. There are however a number of predecessors, as well as successors up to a present rendering, which together make up a work story of virtual walking bass instruments. Heard in the rear-view window, despite using quite different technologies, concepts and algorithms, it displays different sameness, variations of a permanence that mediates aesthetic preferences of its inventor and player, in this case within the realm of walking bass accompaniment.

¹ <https://doi-org.ezproxy.ub.gu.se/10.1093/gmo/9781561592630.article.29835>

Klarinettisten-kompositören Bernhard Crusell år 1798 i ljuset av nya källor

Janne Palkisto

Institutionen för historie-, kultur- och konstforskning
Åbo universitet

Presentationen handlar om år 1798 i tonsättaren och klarinettisten Bernhard Crusells (1775–1838) liv. Crusell gjorde flera resor till Mellaneuropa. Under sommaren 1798 reste han för första gången till Berlin för att studera med den berömda klarinettisten Franz Tausch (1762–1817). Hittills har det funnits bara få detaljer om resan, men nyligen har undertecknad lyckats hitta nya historiska källor, som bidrar till forskningen med nytt material till att djupare studera händelserna 1798.

De viktigaste nya upptäckterna är två brev skrivna av Crusell under resan till Sverige åt Anna Sofia Klemming, som efter resan blev hans hustru. Breven hittades i Stockholms stadsarkiv med hjälp av Michael Kolterjahn, medlem av familjen Klemming. Viktiga nya källor är också konsertannonser i tidningar publicerade i Berlin och Hamburg år 1798.

I breven visar sig den 22-årige Crusell uppfylld av kärlek till sin "Sötaste Annette". Nära Berlin, i Spandau, mötte han också andra medlemmar av familjen Klemming. Kanske fick han där lov att gifta sig med den unga kvinnan. Och är det därför han 27 år senare skrev i sin självbiografi, att han då från Berlin "nödgades [...] återvända" till Sverige?

Således lyder min frågeställning: hur ser Crusells år 1798 ut i ljuset av nya källor? Vilka motiv påverkade hans verksamhet som musiker och människa under resan? Tolkningar görs med mikrohistoriska verktyg, såsom att läsa källorna noggrant och betrakta små och till synes triviala detaljer som ledtrådar till forskningens kärna. Mikrohistoriskt tolkat kan vi med det här exemplet uppfatta någonting allmängiltigt för alla musiker: att man gör livsval inte bara på grund av professionella motiv. Genom att studera en enskild musiker, kan vi bygga upp en bättre helhetsbild av tidens kulturhistoria.

The Social and Musical Effects of Co-Writing

An Artistic Research Project

Andreas Pejler

Institutionen för musik- och medieproduktion
Kungliga Musikhögskolan i Stockholm

This study examines social factors in songwriting collaborations with the aim to develop methods to create socially and musically fulfilling co-writes. Previous research indicates significant benefits with songwriting collaborations, both related to productivity and creativity (e. g. Bennett 2012, Littleton & Mercer 2012). Nonetheless, it can be creatively frustrating to make music in a collaboration that doesn't work like expected. What happens with the music in a fulfilling co-write? And how can you find your way out of struggle together? While there is qualitative research on musical collaborations, this study is distinguished by that the researcher is *partaking* in several face-to-face co-writes. Drawing on methods proposed by Myhr (2014), three collaborations were documented with digital video and immediate post-hoc introspection of the sessions by the researcher. The video material was transcribed and analyzed to reveal socio-musical tendencies in the sessions, which in turn were discussed with each of the co-write participants. In addition to this, four semi-structured interviews were conducted with outside songwriters to address arisen tendencies.

The results suggest five socio-musical categories for explaining actions in co-writing sessions - '*meta talk*', '*artistic concept*', '*external talk*', '*musical grit*' and '*print*'. During the study, purely musical actions were largely outweighed by more socially connoted actions in the co-writes. This resulted in a fairly low generation of musical material per session. The prevalence of bonding may be seen as a way of avoiding rejection, which is a possible outcome when suggesting musical ideas (Bennett 2012). The sessions that were most fulfilling for the researcher were characterized of nonverbal, musical means (Littleton & Mercer 2012) rather than linguistic ones - where the collaborators didn't talk *about* the music, but connected *through* musicking (as defined by Small, 1998). When reflecting over the results, the participants also express higher rates of fulfillment in nonverbal rather than conversation-heavy sessions.

Klassisk musik för en medialiserad värld

Presentation av ett nystartat forskningsprojekt

Tobias Pontara,¹ Åsa Bergman,¹ Thomas Bossius¹ & Johanna Ethnersson Pontara²

¹ Institutionen för kulturvetenskaper, Göteborgs universitet

² Institutionen för kultur och estetik, Stockholms universitet

Forskningsprojektet *Klassisk musik för en medialiserad värld: Visuella och audio-visuella representationer av västerländsk konstmusik i det moderna mediesamhället* undersöker hur samtidens förståelse av den klassiska musiken formas genom spridningen av bilder, filmer och andra visuella- och audiovisuella representationer i olika media och medieanknutna diskurser. Projektet väcker frågor om vilka föreställningar om klassisk musik som finns i dagens västerländska samhälle och hur dessa föreställningar relaterar till bredare uppfattningar om konst och musik, om identitet och subjektivitet, och om kulturell och social status. Genom en kombination av teoretiska perspektiv och metodologiska ingångar hämtade från diskursanalys, audiovisuella studier, visuella kulturstudier och etnografi realiserar projektet i form av fem separata men sammanlänkade delstudier. Som helhet griper projektet över ett antal olika medieformer och medieanknutna diskurser och i de olika delstudierna undersöks representationer av klassisk musik i samtida film, tv-serier och sociala medier som Facebook, Youtube och Instagram, men även reklam- och marknadsföringsmaterial kopplade till svenska och utländska operahus, konsertinstitutioner, skivbolag och streamingsajter. Projektet utvecklar ett sätt att studera klassisk musik som, med få undantag, inte prövats tidigare och kommer därmed att bidra med ny och viktig förståelse av den klassiska musiken som ett kulturellt och medialt samtidsfenomen. Denna presentation ger en överblick över projektets syften, mål och frågeställningar, dess teoretiska inramning och metodologiska angreppssätt samt den mer specifika utformningen på var och en av de fem delstudier som utgör projektets kärna.

Canon and Concert Life

Anne Reese Willén

Institutionen för musikvetenskap
Uppsala universitet

In this paper I will present my RJ-funded research project "Canon and concert life", which started in March this year. The main aim of the project is to investigate the formation processes within the concert life and repertoire in Stockholm during the period 1848 to 1914 and analyze how these processes connect and form in relation to ideas and conceptions of canon. By doing this I hope to shed light on how repertoire and canon interact and in a way also challenge the conceptions of canon and repertoire.

The way that contemporary aesthetic debate, ideology, institutions and individual actors effected these processes is studied through a survey of the concert life and repertoire in Stockholm. The project presupposes the hypothesis that conceptions of canon are central to the structural transformation of concert life, there are several parallel canon formations that coexist, and that canon is in constant change. This project will problematize conceptions of canon formation as well as the relationship between center and periphery in the European musical life of this time.

The foundation for this investigation is a comprehensive survey of concert life and repertoire in Stockholm during the mentioned period which is based on sources like concert programs, concert advertisements, posters, reviews and other archive material. The data has been collected in a database that facilitates descriptive statistics. This, together with quantitative analyses of contemporary sources forms the main material. This paper will focus on a smaller case study, and will also discuss methodological questions of the compilation of sources and how the theoretical questions will be affected by the status of the source collections. What information is interesting to collect, how do you handle the data and how can you structure it to answer interesting questions?

Barbro Hörberg, Barbara och Sommarö

Om sångpoesi och influens från fransk chanson

Marita Rhedin

Institutionen för kulturvetenskaper
Göteborgs universitet

1973 kom Barbro Hörbergs första soloskiva *Med ögon känsliga för grönt*. De följande åren gav hon ut ytterligare två uppmärksammade album där hon framförde sina egna texter och delvis egen musik. Hon var under 1970-talet banbrytande som en av få kvinnliga upphovspersoner inom sin genre - och en av få att skriva vistexter med ett kvinnligt "jag".

Syftet med undersökningen är att kartlägga och analysera Hörbergs produktion av sångtexter, monologer och musik, dels som enskilda verk, dels ur ett genreperspektiv och i då synnerhet i relation till fransk kabaré- och chansontadition.

För att ge en allmän bild av Hörbergs produktion görs en översikt över texttematiken i hennes sånger och monologer. Hörberg tog starkt intryck av den franska textförfattaren, kompositören och sångerskan Barbara, vilket undersöks genom en analys av sången "Sommarö", som bygger på en förlaga av Barbara.

Jag argumenterar också för vikten av förebilder och diskuterar betydelsen av transnationell influens i Hörbergs skapandeprocess. När ordet influens används syftar det ofta till att påvisa ett orsakssamband: att stilistiska likheter beror på influens från en förebild. Genomgången visar dock att Hörbergs influens från Barbara var av ett annat slag. Direkta citat eller intertextuella anspelningar är sparsmakade. Det väsentliga tycks vara att Barbara erbjöd Hörberg ett ramverk att uttrycka sig inom, och blev som en katalysator för Hörbergs egen kreativitet.

Att komponera en värld

Orkestrering och musikalisk fiktion i Mahlers symfonier

Fredrica Roos

Institutionen för musikvetenskap
Uppsala universitet

Under sitt möte med Jean Sibelius i Helsingfors 1907 yttrade Mahler de numera berömda orden att "En symfoni måste vara som en hel värld – den ska omfatta allt." Ett bättre citat kunde han knappast ha valt för att beskriva sina komplexa, storskaliga verk, där lyssnaren konstant kastas mellan avgrundsdjup förtvivlan och skimrande skönhet, allt säreget utblandat i så vitt skilda genrer som begravningsmarscher, folksånger och barnvisor.

Jag kommer i min presentation att undersöka hur Mahlers symfoniska universum tar sig uttryck genom ett av hans mest banbrytande och unika kompositoriska kännetecken, nämligen orkestrering och klangfärg ("timbre"); detta är aspekter som ofta förbisetts inom musikvetenskaplig forskning till förmån för tonala, harmoniska och motiviska relationer.

Med avstamp i instrumentationsläror, musikanalys, receptions historia och emotionell kognitionsforskning fokuserar studien på ett antal kontrasterande teman (kategoriserade utifrån "ljus" och "mörker") specifika för Mahlers ljudkosmos, här illustrerade genom exempel från två instrumentalt och expressivt motsatta skapelser – den himmelskt vackra fjärde symfonin respektive den dramatiskt mättade femman.

De mer övergripande frågeställningarna är följande: Hur gestaltas orkestreringen berättar- och klangmässigt i form av atmosfärer, landskap (både yttre och inre), processer och röster? På vilket sätt skiljer sig verken åt i förhållande till Mahlers allomfattande musikaliska världsvision?

Koral eller salme i folkelig sangpraksis?

En begrebsudredning i svensk-dansk belysning

Helen Rossil

Institutionen för Musikvetenskap
Uppsala universitet

Siden Carl-Allan Mobergs artikel ”De folklige koralvarianterna på Runö” i 1939 tryktes i *Svensk Tidskrift för Musikforskning*, har *koral*, *folkelig koral*, *koralvarianter* eller *–parafrafer* i nordisk musikforskning været fast etablerede betegnelser for eksempler på folkelig salmesang. Man kan undre sig over at disse musikfaglige specialist-termer, der har en så udpræget objektorienteret og skriftkulturel karakter, i nu 80 år har fastholdt deres position i forskningen i en mundtligt traderet folkelig sangpraksis der ikke kender til originaler og varianter. Særligt når begreberne salme eller salmemelodi, betegnelser der anvendtes af de mennesker der faktisk sang dem og dermed i højere grad reflekterer den musikalske praksis, står til rådighed.

Jeg vil derfor undersøge baggrunden for koral-termens gennembrud. Hvilken terminologi eksisterede før Runö-artiklen, hvilke betydninger lægger Moberg i begrebet, hvorfor lå det ham på sinde at bruge netop dette begreb, og hvorfor kan det være problematisk? Begrebet slog, gennem arkivar ved Dansk Folkemindesamling Hakon Grüner-Nielsen, også rod i den (sparsomme) danske forskning på området. Gennem nedslag i den danske forskningslitteratur vil jeg videre vise hvilke konsekvenser koral-termen dér har haft for synet på den folkelige salmesang. Endelig vil jeg ud fra grundlæggende ideer om et emisk eller etisk perspektiv på sangen og sangerne foreslå at erstatte koral med salme, når det drejer sig om den folkelige sangpraksis, og skitsere perspektiverne i dette terminologiskift for den nordiske forskning på området.

Undersøgelsen er en del af mit doktorandprojekt og stadig *in progress*.

Musiken i Uppsala under stormaktstiden sedd genom Tobias Norlinds och Carl-Allan Mobergs glasögon

Jan Olof Rudén

Stockholm

Beträffande stormaktstidens musikhistoria finner man hos Tobias Norlind redogörelser för musiklivet i Uppsala framför allt i "Från Tyska kyrkans glansdagar", 1945. Redan 1908 beskrev han "Musiken i Uppsala på 1600-talet".

Carl-Allan Moberg har 1930 porträtterat Olof Rudbeck d.ä. som allestädes närvarande musikperson i Uppsala. Samtidigt gav han sig i kast med "Musik und Musikwissenschaft an den schwedischen Universität". Hans centrala arbete är "Från kyrko- och hovmusik till offentlig konsert" 1942.

Norlind var Mobergs lärare. De var de första representanterna för det akademiska ämnet musikvetenskap i Sverige. När båda ungefär samtidigt presenterade sina sammanfattande arbeten rörande stormaktstiden i början av 1940-talet är de mogna män som kan se tillbaka på en omfattande forskning där de enskilt har behandlat ämnet från olika synvinklar och från olika vetenskapsteoretiska ideal. Dessa beskrivs av Sten Dahlstedt i "Forskningsinriktningar och vetenskapsteoretiska problem inom svensk akademisk musikforskning efter 1941" (STM 1990).

Avsikten är att granska hur var och en har gripit sig an musiken i Uppsala under aktuell tid och hur resultatet har stått sig i förhållande till den bild som framträder genom Bengt Kyhlbergs arkivforskningar redovisade i "Musiken i Uppsala under stormaktstiden vol 1" 1974. De har förtjänstfullt beskrivit musikvetenskap, musikproduktion och officiell musikutövning. De områden där de gått bet är det stora orgelbygget i domkyrkan där olika orglar sammanblandats och den krångliga lokala musikorganisationen för undervisning och framföranden (rector cantus/director musices, domkyrkoorganist, inspector musices).

Griegjubiléet 1943

Ett avgörande slag mellan radikal kulturnationalism och patriotism om framtidens musikliv

Ingrid Skovdahl Åsenblad

Institutionen för musikvetenskap
Uppsala universitet

Edvard Griegs 100-årsjubileum i juni 1943 var en spänningsfylld händelse i det tyskokuperade norska musiklivet, som i Oslo markerades med en rad olika tillställningar. Mitt föredrag – baserat på min C-uppsats – diskuterar Grieg och Griegjubiléets politiska signifikans för nazister och anti-nazister (s.k. *jøssinger*), och lyfter fram båda lägrens angelägenhet om att fira jubiléet och ha Grieg på sin sida.

Utifrån teorier kring musik som kulturell propaganda i krig (Rachel Moore), olika former av kulturnationalism (Øystein Sørensen), och skillnader mellan patriotism och nationalism (Maurizio Viroli), går uppsatsen igenom samtida tidnings- och arkivmaterial, konsertprogram, korrespondens och samtidsskildringar. Uppsatsen visar att norska och tyska nazister använde Griegjubiléet som kulturell propaganda för att ge sken av ett lugnt och harmoniskt musikliv, vilket i sin tur skulle påvisa nationens välmående. Jubiléet var särskilt prioriterat eftersom Grieg var en viktig symbol för nazisternas radikala kulturnationalism och framtidsvisioner om ett "rotäkta" norskt Norge uppbyggt på traditionell grund. För *jøssingene* erbjöd Griegjubiléet istället känsla av samhörighet, och en möjlighet till fredlig protest i form av bojkotter mot statligt arrangerade Griegkonserter. För *jøssingerne* hade Griegs musik ett trösterikt värde, samtidigt som den i likhet med 1800-talets kulturnationalism fick symbolisera frihet, självständighet och demokrati. Spänningarna under Griegjubiléet i Oslo utvecklades till ett slag mellan radikal kulturnationalism och patriotism om framtidens norska musikliv, vilket slutade med total bojkott av det offentliga konsertlivet under resten av ockupationen.

Change, value and style in the London pasticcio 1770–1785

Emma Sohlgren

Institutionen för musikvetenskap
Uppsala University

This paper presents the first stage of my current master thesis project, in which I look at the phenomenon of changes and reworkings in Italian opera in late eighteenth-century London. The majority of operas performed in London in this period were imports, revivals or pasticcis and as such almost always underwent various adaptations when they were imported from the continent, revived from a previous season, or put together from different sources. These types of operas pose a methodological challenge: they cannot be studied as “works”, but must rather be studied as processes of change, based on a number of conditions, social and economic as well as stylistic and aesthetic.

The case study that I will present is Johann Christian Bach’s pasticcio reworking of Gluck’s *Orfeo ed Euridice*, first produced at the King’s theatre in 1770. Judging from the number of performances over several seasons, it was quite successful. Based on the libretti from the 1770, 1773 and 1785 productions, the publication of a collection of “favourite songs” from the opera in 1770, and a comparison with Gluck’s two earlier versions of the opera, I will discuss the changes made by Bach and suggest why those changes happened in terms of historical context, musical style and aesthetics. Through this work I will challenge the notion that this reworking was a “mutilation of a classic” and instead argue that adaptations such as this one reflected social practice and aesthetic taste at the time.

The Italian Counterpoint Notebooks by Johann Gottlieb Naumann and Ludwig Pitscher from 1761–62

Peter van Tour

Department of music theory, composition, and music technology
Norwegian Academy of Music

It is well-known that eighteenth-century musical style at the Royal Court in Stockholm received vital impulses not only from Italian musicians and composers, but also from students in composition who studied in Italy. Diaries and letters of several young and emerging eighteenth-century composers and musicians show that students travelled to centres such as Bologna and Naples in order to learn the art of counterpoint and to absorb the latest fashions in opera style. One of the most well-known *contrappuntisti* for such studies in counterpoint was Wolfgang Amadeus Mozart's well-known teacher in counterpoint in Bologna, Padre Martini (1706–84).

This paper analyses the counterpoint notebooks of Johann Gottlieb Naumann and his friend Ludwig Pitscher in Bologna and Naples in 1761 and 1762. It has not been previously known that Naumann and Pitscher studied in Naples, so this paper will present evidence for the first time that this actually was the case. As will be shown, Naumann and Pitscher were trained simultaneously, both according to Padre Martini's more cantus firmus-based contrapuntal method, but also—and this is new—through a partimento based approach, which was characteristic for the Neapolitan conservatories. The bass lines in these counterpoint notebooks reveal information about who was their teacher, and at what conservatory they studied. Naumann's and Pitscher's counterpoint notebooks provide us with a unique and detailed picture of the contrapuntal studies in Naples and Bologna. More specifically, the Neapolitan part of these lessons contribute uniquely to the reconstruction of the teachings at the Conservatorio di Sant-Onofrio in the period after Francesco Durante's death.

Ehrenreichsamlingen

Genusstudier av operaföreställningar i New York 1960–2010

Ingela Tägil

Bern University of Arts

En musikvetenskaplig forskargrupp inom Interpretationsforskning på Bern University of Arts har fått pengar för att starta ett forskningsprojekt som undersöker genusperspektiv och framför allt hur kvinnors röster gestaltas på två tongivande operahus i New York, The New York City Opera House och The Metropolitan Opera House. Forskargruppen består av tre personer Laura Moeckli, Teresa Puhner, och Ingela Tägil.

Bakgrunden är att BUA i november 2017 erhållit en stor donation av privata live-inspelningar av operaentusiasten Leroy Ehrenreich. Samlingen består av 15 000 hela operaföreställningar inspelade mellan ungefär 1960-talet–2010-talet. Ehrenreich avled 2016. Materialet är unikt eftersom det är icke-kommersiellt och helt obearbetat. Tidsperioden som materialet spänner över är intressant i minst två avseenden. Dels förändrades synen på kön/genus och kvinnor gick under den här perioden mot ökad ekonomisk frihet i västvärlden. Dels förändrades även operans vokalestetik under samma tidsperiod. Under 1900-talets första hälft gick operatekniken mot tyngre ideal än tidigare. 1960 dominerade detta operascenerna. På 1980-talet influerades operaestetiken av "tidig musik-rörelsen" och dess ideal av historiskt informerad praxis. Ett högre och något lättare ideal återvände för att in på 2000-talet till och med anamma rakare röster. Vokalestetiken reflekterar hur kvinnor gestaltades på operascenen under tidsperioden.

Detta är ett pågående projekt som startade hösten 2018. Två studier är planerade under 2019. Den första undersöker hur koloratursopraner har gestaltat Nattens Drottning. Den andra undersöker hur koloratursopranen Beverly Sills gestaltar tre Bel canto-roller, Rossina, Marie och Lucia. Båda studierna innehåller genusteoretisk diskussion, framförallt med utgångspunkt från Susan McClary och hennes blottläggande av musikaliska genuskoder samt Carolyn Abbate och hennes röst-koncept. Studierna är tänkta att ligga till grund för ett större, kommande forskningsprojekt som är tänkt att diskutera metoder för röstanalys, främst finansierat av Swiss National Science Foundation med start 2020.

Hornbostel-Sachs Classification of Musical Instruments upgraded

Benjamin Vogel

University of Szczecin, Poland

The over one hundred years old music instrument classification, published by Kurt Sachs and Erich von Hornbostel in 1914 is still the most practical way to categorize instruments in spite of many much more sophisticated but usually hard to apply systems created during the last century. Therefore it was used while producing the MIMO (Musical Instrument Museums Online) project that makes possible to access the digital content and information on the collections of musical instruments held in a consortium of European museums. MIMO started 2009 and now it includes more than 75 thousands musical instrument from the European museums.

The MIMO project has also involved the revision of the Hornbostel Sachs classification of musical instruments to adopt it to the contemporary knowledge about music instruments and to the contemporary methodology. E.g., since the classification deals with instruments worldwide, the MIMO consortium advocates changes to nomenclature in the aerophones section, with the use of the more neutral term 'reedpipes' for all wind instruments proper played with a reed as an alternative to 'oboes' and 'clarinets' which are closely associated with western orchestral instruments with specific bore-profiles. 'Horns' and 'trumpets' may similarly evoke European brasswind. In addition to replacing these terms with 'labrosones', thus reinforcing awareness of the fact that not all lip-vibrated instruments are made of brass, the MIMO consortium has also expanded the classification to deal with specific types of European brass instruments.

The English version of the Revision of the Hornbostel-Sachs Classification of Musical Instruments can be found under the Internet addresses: <http://www.mimo-international.com/documents/Hornbostel%20Sachs.pdf> or on the website of CIMCIM (Comité des Musée et Collections des Instruments de Musique) at

<http://network.icom.museum/cimcim/resources/classification-of-musical-instruments>.

The Swedish version of that upgraded classification is to be published this year in the book "Tobias Norlind – musikforskare, museichef, folkhögskoleman" by Tobias Norlind Society in Lund. I hope it will be helpful for all organologist in Scandinavia.

It is also good to know about the Knight Revision of Hornbostel-Sachs by Roderic C. Knight, Professor of Ethnomusicology from Oberlin College Conservatory of Music, published 2015 and revised 2017:

<http://www2.oberlin.edu/faculty/rknight/Organology/KnightRev2015.pdf>